

"כיוון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה. אמר: נפל לי פור בירח שמוח בו משה.
ולא היה יודע שבז' אדר מת, ובז' אדר נולד" (מגילה י"ג):

"כדאי הוא יום הלידה שיכפר על המיתה" (רש"י)

יום פטירת משה ידוע ע"פ פסוקים מפורשים, שהרי "והעם עלו מן הירדן בעשור לחודש הראשון" ולהקדים מהם שלושים ימי אבל משה ושלושת ימי הכנת הצידה. יום הולדתו משה אינו כתוב במפורש שנאמר "בן מאה ועשרים שנה אותו היום" ודורשים חז"ל מלאו ימי ושנתי (מגילה י"ג: ע"פ קידושין ל"ח) "דמיתתו מפורש במקצת מתוך הכתובים, אבל שנולד בז' באדר אינו מפורש אלא מדרש חכמים הוא (מהרש"א)

מחשבת המן הנובעת מפטירת משה

א. אף שהישועה נראית קרובה - עלולה היא להתבטל.

בימים ההם כשבת המלך...לאחר שנתיישרה דעתו אמר: בלשצר חשב וטעה אנא חשיבנא ולא טענא, מאי היא דכתיב כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכתוב למלאות לתרבות ירושלם שבעים שנה, חשוב ארבעין וחמש דנבוכדנצר ועשרים ותלת דאויל מרודך ותרתי דידיה הא שבעים...אמר: השנה ודאי הו לא מיפיקי אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו...איהו נמי מיטעא טעי דאיבעי ליה למימני מתרבות ירושלים...אמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתוב התם לכבוד ולתפארת (מגילה יא: יב).

"בשעה שנכנס משה לנחלת בני גד ובני ראובן- שמח ואמר: דומה אני שהוורר נדרי, והתחיל שופך נחמונים לפני המקום..." (ספרי, פנחס קל"ד וראה רש"י לדברים ג' כ"ג)

"בכל עת שישראל נוסעים לקנות קניין חדש, ושיהיה להם מקום בקביעות, וטרם בואם אל המקום בשלמות- מתייצב נגדם הקטרוג של עמלק" (סוד ישרים, זכור ו)

ב. תפילה לא עוזרת.

"ואתחנן אל ה'... אעברה נא ואראה את הארץ הטובה... ויתעבר ה' בי... ולא שמע אלי, ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" (דברים ג) "ויעל משה... אל הר נבו... ויראהו ה' את כל הארץ... וימת שם משה..." (דברים לד).

"שהוא (=המן) סבר... שהיה (=משה) מתפלל כל שבעה, ובשביעי נאמר לו יכי לא תעבור את הירדן הזה וסבר המן שתפילה אינו מתקבל באדר" (מהרשי"א ח"א מגילה יג)

"קליפת עמלק שהוא מכסה ומסתיר הכול ואומר שאינו מועיל לאדם שום עבודה ופעולת המצוות..." (סוד ישרים, זכור א)

"כולן - על שמו נקראו. בן יאיר- בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפילתו, בן שמעי- בן ששמע אל תפילתו, בן קיש- שהקיש על זלתי רחמים ופתחו לוי" (מגילה יב:)

"כי כבר ננעלו שערי רחמים... לולי תפילתו של מרדכי וצדיקים שבאותו דור שנפתחו להם שערי רחמים שננעלו" (מהרשי"א שם)

"ולכן נהגו כל ישראל להתענות בייג באדר, ונקרא תענית אסתר, כדי לזכור שהשם-ית' רואה ושומע כל איש בעת צרתו..." (משנה-ברורה תרפ"ו ב)

כנגד מחשבת המן - לידת משה

מתוך הגזרות והייאוש - מופיע גאולתם של ישראל

המן ידע שאז נולד משה אך לא ידע את הכח שיתגלה אז (דרשות חת"ס פורים תק"ס)

שהיו ישראל... במצרים כמה שנים, ונתיאשו מן הגאולה (רש"י לתענית טו)

עמרם גדול הדור היה כיון שגזר פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו אמר לשוא אנו עמלין עמד וגירש את אשתו, עמדו כולן וגירשו את נשותיהן (סוטה יב).

אמר רב נחמן אמר רב: שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל (מגילה יד. ומובא ברש"י שמות ט"ו כ)

עמד והחזיר את אשתו עמדו כולן והחזירו את נשותיהן... הושיבה באפריון ואהרן ומרים מרקדין לפניה ומלאכי השרת אמרו אם הבנים שמחה (סוטה יב).

"ותתצב אחותו מרחוק לדעה" לדעת מה יהא בסוף נבואתה (מגילה יד).